

† CALINIC BOTOȘĂNEANUL
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor
(Coordonator)

**ARHIMANDRITUL MITROFAN BĂLTUȚĂ –
UN NUME NEPIERITOR**

Iași
2015

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
Prefață	13
Întru cinstea omului bun cu inima și înțelept cu mintea	30
Aminirile frumoase sunt raiul din care nu te poate izgoni nimeni!	32
Privire interogativă	40
Bunul și neuitatul nostru părinte	43
Un monah harnic și un slujitor devotat	50
Un om de o bunătate rar întâlnită	53
Iubea cărțile și lectura	57
Popasuri în trecerea timpului	65
Portret anamnetic	68
Un slujitor devotat	73
Un zâmbet ce ascundea deopotrivă bucuria și durerea	77
Cetățuia noastră	80
Așa l-am cunoscut!	85
Toată viața a trăit pentru alții!	91
Omul care uita binele făcut altora	94
Păstor și iconom credincios	97
O viață, așa cum a fost!	99
Un chip luminat și un zâmbet curat	110
Un jovial irecuperabil!	113
Părintele Mitrofan	123
Iubitorul și făcătorul de pace	128
O minte deschisă către bunătate și frumusețe	132
Un admirabil monah, slujitor, stareț și exarh	138
„Lăsați Patriarhul să lucreze!”	142
Un călugăr frumos	152
Veșnică recunoștință unui ocrotitor al călugărilor	157
Așa l-am cunoscut!	159
Modestie și demnitate	171
I-a iertat pe toți!	172

Lumina din portret.....	174
Crâmpei memorial	177
Despre Părintele Mitrofan.....	179
Un om bun!	192
Oglindă peste ani a străbunicului meu	195
Model de părinte și duhovnic iscusit	200
Lecția monahului pilduitor.....	205
El mi-a dat sens vieții!.....	220
Prin el, sunt ceea ce sunt!	223
Iubitorul de semeni	227
Cu recunoștință și bucurie	231
Îndrumătorul meu duhovnicesc	233
Schitul copilăriei lui	240
Întruparea bucuriei	243
Brațele părintești	247
L-am cunoscut din lucrarea sa	250
În umbra necunoașterii de către ceilalți	253
Nu a făcut rău nimănui!	259
Un nume care nu trebuie să fie șters	265
Crâmpeie de amintiri.....	269
Am fost prieteni!.....	271
A fost un Părinte model!	274
Și eu mă număr printre cei care l-au cunoscut.....	278
Cărturarul bibliofil.....	281
Tezaur ascuns	289
Gânduri din satul copilăriei lui!.....	292
Comoara din țarina sufletului meu	295
Dreapta socoteală a Părintelui Mitrofan	315
„Pâinea lui Dumnezeu”!	322
Om al jertfei și onoarei	326
Un mare preot cu inima de mamă	330
„Veșnic tânăr”	333
Gânduri din sufletul neamului său	343
„Părintele Arhimandrit Mitrofan rămâne la Cetățuia”	348

OSTENELI CĂRTURĂREȘTI	351
Pastorale date de Mitropolitul Veniamin Costachi în legătură cu viața monahală	353
Tipografia greacă de la Mănăstirea Cetățuia.....	367
Preotul Profesor Dr. Ene Braniște	385
Mormintele din Biserica Mănăstirii Bistrița	388
Itinerar chiriarhal de 6 august, la Mănăstirea Slatina	398
Stareța Stavroforă Xantipia Aniței	401
Arhimandru Ghimnazie Boghian.....	403
Protosinghelul Pangratie Drăguțu.....	404
Cursurile cu muzeografia, gestionarii custozi sală și supraveghetorii de la biserici și mănăstiri, monumente istorice și de artă, din cadrul Mitropoliei Moldovei și Sucevei (6-18 februarie 1989)	406
Mitropolitul Grigorie Dascălul.....	411
Monahul Ioachim Boghian.....	423
Schitul Hadâmbu	424
S-a stins candela credinței.....	434
Hram la Putna.....	437
Ședința Consiliului eparhial plenar	439
De la Înălțare la Mănăstirea Neamț.....	443
Masă rotundă la Iași.....	446
Din viața Eparhiei	451
Ce ne desparte totuși?.....	454
Lăsați Patriarhul să lucreze!.....	456
<i>Între antichitate și Renaștere. Gândirea Evului Mediu de la începuturile patristice la Nicolaus Cusanus, traducere, selecția textelor, indici și note de Octavian Nistor, prefața de Gh. Vlăduțescu, vol. I și II, București, 1984, XXXIII - 312-339 p.....</i>	460
Pr. Prof. Ion Bria, <i>Credința pe care o mărturisim</i> , București, 1987.	465

CUVÂNT ÎNAINTE

† Calinic Botoșăneanul
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor

Alcătuirea volumului *Arhimandritul Mitrofan Băltuță – un nume nepieritor* o datorăm insistențelor Preasfințitului Timotei Prahoveanul și se vrea a fi un prinos de recunoștință adus unuia dintre stareții de înaltă ținută morală, spirituală și intelectuală din România secolului al XX-lea. Desigur, dorința Preasfinției Sale a fost complimentară celei a Părintelui prof. univ. dr. Vasile Nichita, care nu a ezitat – ori de câte ori m-a întâlnit – să-mi reamintească faptul că Părintelui Mitrofan i se cuvine alcătuirea unui astfel de florilegiu anamnetic.

Am întârziat nu fiindcă nu aș fi dorit să acord atenția cuvenită coordonării unui astfel de volum dedicat unui Părinte – drag, de altfel, sufletului meu, pe care l-am cunoscut elev fiind –, ci deoarece mă aflam angajat într-o lucrare de finalizare a unor cărți personale, deloc puține ca număr. Iată, totuși, că stăruința Preasfințitului Timotei Prahoveanul a rodit, așa încât Părintele Mitrofan, astăzi, se poate bucura din plin de darul celor care – cu prețuire și recunoștință – l-au evocat în paginile acestei cărți, precum și de lucrarea surorilor Cristina și Lidia Muraru, care s-au ostenit să adune scrierile Sfinției Sale, publicate prin diferite reviste de specialitate.

După cum l-am cunoscut și după cum reiese din numeroasele evocări, pe Părintele Arhimandrit Mitrofan Băltuță l-au iubit nu doar cei din stepena sa, ci în egală măsură și credincioșii ce frecventau Mănăstirea Cetățuia ori oamenii de cultură din țară sau din străinătate; el s-a bucurat totodată de prețuirea și respectul unor ierarhi, unii dintre dâșii foști colegi

de-ai Cuvioșiei Sale, strămutați, din păcate, și ei, de mult timp, pe tărâmul celălalt.

Prin felul Sfinției Sale de a fi ca om, ca preot și ca duhovnic, chipul Părintelui Mitrofan nu avea cum să nu-ți rămână la suflet. Eu însumi îi păstrez recunoștință pentru că, în cel puțin trei momente importante din viața mea, a fost prezent: la hirotonia mea întru diacon, când – împreună cu regretatul Părinte profesor Al. Ciurea – m-a recomandat pentru hirotonie Preafericitului întru adormire Patriarh Teoctist; la instalarea mea ca stareț al Mănăstirii Râșca, după numirea mea în această demnitate de către Preafericitul Daniel, și la hirotonia mea întru arhiereu când – împreună cu starețul meu de veșnică pomenire, Părintele Arhimandrit Iachint Unciuleac de la Mănăstirea Putna – a fost martor și mărturie la depunerea jurământului. Negreșit, în primii cinci ani de slujire, până la strămutarea Sfinției Sale la cele veșnice – dureros de timpurie, la doar 68 ani –, am efectuat nenumărate ieșiri în eparhie împreună cu Sfinția Sa, ca delegați ai chiriarhului locului. Ceea ce vă pot spune este că, în soluționarea cazurilor, spre deosebire de mine, care, tânăr fiind, veneam cu propuneri radicale, Părintele Mitrofan avea un alt fel de a cumpăni lucrurile, izvorât dintr-o altă așezare duhovnicească, expresie a unei experiențe de viață ce însuma o diferență de 30 ani între el și mine. Așa că, în semn de respect, de foarte multe ori îmbrățișam propunerile Sfinției Sale, pe care le înaintam Părintelui mitropolit.

Din păcate, au existat și frați – ca să-l cităm pe Sfântul Apostol Pavel – cărora atât mănăstirea, cât și Părintele Mitrofan le stăteau, vorba românului, „în gât”; erau revoltați, în primul rând, pentru faptul că numeroși enoriași de-ai lor, legați sufletește de mănăstire, doreau să-și cunune sau să-și boteze pruncii acolo. De aici venea tot scandalul, care a atras după

sine interzicerea oficierei botezurilor și cununiiilor pe la mănăstiri și schituri.

Spun „din păcate” nu pentru că m-aș ridica împotriva vreunei rânduiei statornicite de părinții sinodali din toate timpurile, ci dintr-un motiv de solidaritate cu cei care au susținut și susțin multiplele lucrări de restaurare, consolidare și înnoire ale acestor așezăminte monahale. Dar, vorba românului: „Unde-i lege, nu-i tocmeală”!

Evocările din paginile acestei cărți surprind, pe de o parte, Taborurile și Golgotele din viața Părintelui Mitrofan, iar, pe de altă parte, reconstituie chipul virtuos și luminos al starețului smerit, dar înțelept și demn, milostiv, dar nu risipitor, iubitor de rugăciune, însă nu într-atât încât să lase mănăstirea în paragină, cum, din nefericire, încă se mai întâmplă, sub pretextul rugăciunilor interminabile.

Aceste evocări nu-l vor învia din morți – ca să-l parafrăzăm pe N. Iorga – aceasta fiind o prerogativă exclusivă a lui Dumnezeu, dar, cu siguranță, îl vor reînvia în inimile celor care l-au cunoscut, precum și în ale celor ce vor veni după noi.

Nutrim încredințarea că Dumnezeu, la Judecata particulară, l-a recompensat pe măsura vieții, a credinței și a faptelor lui strălucite în procesul de restaurare, consolidare și înfrumusețare a ansamblului mănăstiresc, precum și a multora dintre sufletele semenilor.

Păstrez în sufletul meu, ca pe o nestemată, amintirea unor ierarhi, stareți, starețe și duhovnici care au contribuit la menținerea în viață a sfintelor noastre mănăstiri. Ei au fost cei care – în perioada de glorie a ideologiei stalinisto-comuniste – au făcut posibilă intrarea tinerilor în mănăstiri și trimiterea lor la studii. Numele lor, nume de referință, se pot înscrie oricând atât în panoplia ctitorilor de mănăstiri și biserici, de cultură și de Țară, cât și-n rândul sfinților neamului românesc.

Respectuoase mulțumiri adresez ostenitorilor care au contribuit la alcătuirea acestui florilegiu de evocări – pe care vi-l recomand spre citire întru bucuria spiritului – prin care s-a dorit readucerea în actualitate a personalității dragului nostru Părinte Mitrofan Băltuță, ctitor și stareț al Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” – Cetățuia din Iași, precum și celor ce au ajutat la finalizarea lucrării, în calitate de lector, redactor, tehnoredactor, corector și grafician.

ÎNTRU CINSTEA OMULUI BUN CU INIMA ȘI ÎNȚELEPT CU MINTEA

*† Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților*

Părintele Mitrofan Băltuță a dorit din toată inima să fie călugărit la Mănăstirea Neamț. După absolvirea Seminarului monahal aflat lângă marea lavră și a cursurilor Institutului Teologic de grad universitar de la București, a îndeplinit cu multă smerenie ascultarea de ghid al chinoviei de metanie, apoi al Mănăstirii Cetățuia. După ani buni de activitate cu pricepere și dăruire, a fost numit stareț al binecunoscutei așezări călugărești ieșene, unde s-a dovedit un bun gospodar, mai ales în cadrul lucrărilor de restaurare a acestui așezământ monahal.

Iubitor de străini și de oaspeți, miluia neîncetat și neîmpuținat pe fiecare, fiind un mare binefăcător și ajutor al celor săraci și al celor năpăstuiți pe nedrept. Era un adevărat Părinte al tuturor mănăstirilor și parohiilor. În plină stăpânire comunistă, a știut să intervină, la timpul convenit, cu iscusință și cu multă înțelepciune, atunci când preoții și clerul erau învinuiți de a face propagandă, prin predicile lor, împotriva sistemului. Părintele Mitrofan cerea organelor de anchetă ca denunțurile să fie cercetate mai bine, luând seama că cel acuzat s-ar putea să fi spus ceva nepotrivit la adresa partidului într-un moment de tulburare sau dintr-o slăbiciune a minții. De asemenea, ruga să se țină cont dacă a fost spus doar o singură dată. De altfel, aceasta era și recomandarea de la centru pe linie de securitate.

Astfel, prin bunătatea sufletească a Arhimandritului Mitrofan, inimile autorităților se potoleau și cercetarea era făcută cu toată luarea-aminte. Și, pentru că de multe ori reclamația venea de la un „binevoitor” stăpânit de duhul invidiei, se întâmpla ca, după efectuarea anchetei, oamenii securității să vină la Cuviosul Părinte mulțumindu-i pentru că au aflat adevărul și nu au condamnat niște persoane pe nedrept.

Astfel, pătrunși de dragostea Părintelui Mitrofan și purtând-o mereu în inimile lor, nu-și stăpâneau dorul de ea decât atunci când se reîntorceau la Mănăstirea Cetățuia împreună cu familiile lor, pentru a-l asculta pe bunul Părinte vorbind și îndemnând la bunătate și iertare. Mai mult decât atât, cei mai mulți dintre ei cereau să fie spovediți chiar de el și astfel deveneau buni creștini, cercetând cu regularitate bisericile din localitățile în care trăiau și lucrau.

Ghid la începutul nevoințelor sale călugărești, a fost un adevărat îndrumător pe calea atât de anevoioasă a mântuirii. Stareț în vremea maturității sale duhovnicești, a fost un adevărat conducător spre Împărăția Cerurilor. Precum apostolii printre căpeteniile păgâne, așa a slujit și Părintele Mitrofan printre conducătorii comuniști atei, învrednicindu-se, suntem încredințați, a se bucura împreună cu cei dintâi în lăcașurile veșnice.

AMINTIRILE FRUMOASE SUNT RAIUL DIN CARE NU TE POATE IZGONI NIMENI!

*† Ioachim,
Arhiepiscop al Romanului și Bacăului*

În perioada formării mele ca monah, mi-a fost dat să întâlnesc multe chipuri ecleziastice, oameni duhovnicești ce au trăit în duhul patristic prezența lui Hristos, deși prigoana comunistă se dezlănțuise asupra a tot ceea ce era autentic creștin și românesc. Aceste personalități s-au constituit într-o elită ce a reușit să tragă după ea destinele tinerilor novici închinoviați și să dea sens prezenței lor în spațiul încă nealterat al mănăstirilor românești. Cuvintele lor de duh, exemplul asprei lor viețuiri, vocația pastorației și lumina de pe chipul lor au atras ca un magnet conștiințele însetate de prezența mântuitoare a lui Dumnezeu. Dialogurile cu ei se pot constitui în tot atâtea pagini de pateric local, iar cuvintele lor sapiențiale rămân emblematice pentru generații întregi. În panteonul celor care mi-au rămas cu pioasă amintire în suflet se regăsește și Părintele Mitrofan Băltuță.

Arhimandritul Mitrofan, starețul Mănăstirii Cetățuia din Iași, a fost ultimul exarh din perioada comunistă în Mitropolia Moldovei și Bucovinei. Chipul lui liniștit, blând, luminat și plin de bunătate a rămas în memoria multora, mai ales a acelor care au avut șansa să-i stea în preajmă sau să se bucure de paternitatea spirituală pe care acest minunat Părinte a exercitat-o asupra lor.

Părintele Mitrofan a aparținut unei generații de călugări afierosiți vieții monastice în anii ce au urmat celui de-al Doilea Război Mondial, când în România se instala regimul totalitar

și ateu comunist. După anul 1945, Biserica neamului, după cum se cunoaște, a fost aruncată în catacombele martiriului, iar mulți slujitori ai ei au fost întemnițați în arenele comuniste, alături de cei ce nu au abandonat principiile lor sănătoase sau n-au apostaziat de la dreapta credință. Însă Dumnezeu a avut grijă permanentă, în toate epocile faste sau nefaste, să trimită alți *lucrători în via pe care a sădit-o dreapta Lui*. S-au găsit oameni cu vocație, care, în mod deliberat, au ascultat chemarea, au luat jugul lui Hristos și au urmat calea indicată de El, calea crucii, către răstignire și înviere.

După cum se știe, în anul 1959, autoritățile vremii au vrut să dea o ultimă lovitură monahismului, care constituia cea mai solidă treaptă a spiritualității Bisericii Ortodoxe, promulgând și punând în aplicare Decretul 410. În urma acestuia, câteva mii de călugări și călugărițe, în general tineri, au fost izgoniți din mănăstirile și schiturile lor, lăsați fără adăpost sau vreun minim mijloc de trai. Puțini dintre aceștia, cei cărora nu le-a fost găsit niciun cusur și aveau studii teologice, seminarul sau facultatea, au fost siliți să viețuiască în unele mănăstiri izolate sau în cele care aveau o importanță istorică aparte, pe care le-au numit *monumente istorice*. Părintele Mitrofan era unul dintre aceștia. Pe atunci făcea parte din obștea Mănăstirii Neamț și avea ascultarea de ghid al turiștilor ce vizitau *monumentul istoric Neamț*. Mai târziu, părintelui i s-au încredințat și alte ascultări. În anul 1969, când am intrat ca frate în obștea Mănăstirii Sihăstria, era transferat deja de Mitropolitul Iustin la Mănăstirea Cetățuia din Iași. Datorită blândeții și bonomiei lui, Părintele Mitrofan a reușit să se derobeze de privirile viclene ale oamenilor puterii atee și, după ce vremurile s-au mai calmat, a acceptat să fie numit exarh al mănăstirilor din Mitropolia Moldovei și Sucevei, cum era denumit atunci ținutul moldav, din punct de vedere bisericesc. În această calitate l-am cunoscut

în anul 1985, când am fost chemat de Mitropolitul Teoctist în ascultare la Centrul mitropolitan de la Iași. Până la el, cei care aveau această funcție în Biserică, mai ales între călugării și călugărițele din Moldova, nu prea erau văzuți bine. Aceasta pentru faptul că, după punerea în aplicare a Decretului 410, autoritățile vremii foloseau și exarhii în goana lor de izgonire a viețuitorilor din mănăstiri. Îmi amintesc cum, la Sihăstria, încă din primele zile de viață monastică, Părintele Caliopie, starețul mănăstirii, mi-a dat și acest consemn, zicându-mi: „Frate Ilie, să fii ochi și urechi la tot ceea ce se întâmplă în jur! Când vei auzi clopotul de obște că bate cele șase gonguri, să pleci în pădure împreună cu ceilalți frați și părinți mai tineri! Este semnul că împuternicitul (reprezentantul departamentului cultelor, pe vremea aceea era un oarecare tovarăș Vasilescu – ighemonul, cum era supranumit de călugări cel care în perioada anilor 1959-1977 a alungat câteva mii de călugări din mănăstirile Moldovei și a lăsat prin testament, ateu fiind, să fie incinerat) și exarhul vin în control la noi. Și cum voi nu sunteți încă înscrisi în registrele mănăstirii, riscați să vă trimită acasă, iar noi, conducerea mănăstirii, să suportăm consecințele”.

La Mănăstirea Sihăstria era stabilit ca toată lumea să fie atentă la sunetul clopotului de obște, pe care și acum dacă l-aș auzi, aș ști ce semnificație are. Când în acest clopot se bătea o singură dată, starețul mănăstirii, indiferent unde se afla, trebuia să fie prezent la cancelarie; două bătaii erau pentru econom; trei, pentru chelar; patru, pentru ecleziarh; cinci, pentru ghidul mănăstirii, iar șase (aceasta cifră făcea parte din grupul cifrei apocaliptice 666) era semnul că cineva periculos intrase în mănăstire. Prin urmare, exarhul mănăstirilor, pe atunci, nu avea un nume bun, deși cel care era în această funcție nu avea nicio autoritate, ci era doar un însoțitor al celui care urmărea desființarea mănăstirilor și alungarea călugărilor. Parcă simt și

acum frigul îndurat în noaptea de 13 spre 14 februarie 1970, când exarhul și respectivul împuternicit, deoarece nu au putut pleca din Sihăstria din cauza căderilor masive de zăpadă, ne determinaseră pe noi, cei mai tineri, după ce în jurul orei 10 dimineața auziserăm cele 6 lovituri în clopotul de obște, să o zbughim înspre Piciorul Crucii, la vreo trei kilometri de mănăstire, unde era stâna și unde am petrecut noaptea într-un stog de fân, cam la -25°C.

Când am ajuns la Centrul eparhial de la Iași, acolo unde am avut prilejul să-l cunosc pe Cuviosul Mitrofan, calitățile lui de monah și Părinte spiritual remarcabil mi-au schimbat impresia pe care o aveam până atunci asupra funcției de exarh. Dacă înaintașii lui în această funcție erau mai mult sau mai puțin zeloși în a izgoni călugării din mănăstiri, Părintele Mitrofan era cel care ajuta ca mănăstirile să se repopuleze de călugări. Foarte mulți monahi și monahii, după oarecare acalmie a prigoanei, au revenit în mănăstirile lor, Părintele Mitrofan mijlocind pe la autoritățile opresoare. Pe mulți dintre ei i-a sprijinit să-și continue studiile teologice, iar pe alții să le înceapă sau să le desăvârșească. Un astfel de fapt îmi este foarte clar în memorie și acum. Actuala Maică Stareță de la Mănăstirea Văratec, stavrofora Iosefina, în anul 1977, la vârsta de 14 ani neîmpliniți, a fost acceptată în obștea Văratecului de inegalabila stareță, de pioasă amintire, Nazaria Niță. Abia terminase școala generală de 8 clase. Nu știu amănunte despre cum a fost ocrotită de vrednica diriguitoare a celei mai mari chinovii de maici (la vremea aceea, în Ortodoxie, în ceea ce privește numărul mare de călugărițe care a populat această oază de spiritualitate, încă din vremea Sfântului Iosif, întâiul ctitor și duhovnic al mănăstirii, era cea mai mare mănăstire). Prin 1987, stareța Nazaria a venit la Iași să o recomande exarhului pe ucenica sa, Iosefina Giosanu, pentru a fi înscrisă la

pe Arhimandritul Mitrofan la mănăstire. Fratele respectiv dormea în chilia lui.

„- Unde ești, frate Ioane...?”

- Aici, Părinte stareț, s-a auzit o voce adormită, dintr-o chilie.

- Păi, ce faci acolo?

- Ascultare, Părinte stareț...!

- Bine, am înțeles, frate Ioane... Dar te sfătuiesc de acum ascultarea să o mai faci și pe la geamuri, că pe la uși nu se mai poate...!”

Cred că Părintele se încredințase de mai multă vreme că acest frate venise la mănăstire cu alte scopuri, nu tocmai cel al mântuirii.

„- Hai, vino încoace și să-ți spun ce trebuie să faci, zise înțeleptul stareț cu blândețe”.

După câteva minute, vicleanul frate, încă dormitând, se prezintă în fața superiorului său. Cum experimentatul *gheronta* l-a văzut, îi spune:

„- Spală-te pe ochi și du-te și ajută-l pe Părintele Arsenie la bucătărie!

- Nu pot, Părinte stareț, că mă doare stomacul, de aceea m-am și lungit puțin în pat.

- Atunci, du-te la Părintele Gherontie, în vie, și ajută la prășit... Aerul curat îți va face bine...!

- Nici asta nu pot, Părinte stareț, că atunci când mă aplec mă cuprinde o amețală!”

Văzând vicleșugul fratelui, Părintele Mitrofan, ca un fin și bun psiholog adaugă ironic:

„- Păi atunci, frate Ioane, iată, ia cana asta de aici și du-te în beci și adu-o plină cu vin, că vreau să cinstesc oaspetele nostru...!”

- Da, Părinte stareț, iaca mă duc imediat, că doar pentru ascultare am venit la mănăstire.....!”

Ce a urmat, se înțelege de la sine. Peste o săptămână, frațele respectiv nu mai era în obștea de la Cetățuia, s-a dus să asculte pe la alte geamuri sau uși, ori de conștiința laxă sau îndoielnică pe care o avea.

Părintele Mitrofan însă a rămas marele Avvă al celor care l-au ascultat și-i păstrează vie amintirea. Mă număr printre aceștia! El se înscrie în *obștea* anahoreților cu înaltă ținută teologică din lavrele moldave, ce au dat expresie, prin viețuirea lor, duhului patristic-filocalic, reușind, în același timp, să nască fii duhovnicești în care să sculpteze, cum a știut el mai bine, chipul nemuritor al lui Dumnezeu. Personalitatea sa a rămas emblematică pentru cei care i-au stat în preajmă și s-au folosit de înțelepciunea viețuirii sale. El a reușit să actualizeze în timpul său trăirea părinților din Pateric și să propună contemporanilor o cale viabilă de restaurare a ființei umane și de viețuire a ei în lume, calea trăirii în Hristos.

PRIVIRE INTEROGATIVĂ

*† Calinic,
Arhiepiscop al Argeșului și Muscelului*

Când încep să scriu aceste câteva rânduri, îl văd pe Părintele Mitrofan Băltuță, protagonistul acestei cărți, stăruind cu privirea lui interogativă, iruptă parcă dintr-o înfățișare care nu se uită.

Eram catihet la Seminarul „Veniamin Costache” din vatra Mănăstirii Neamț, când, în duminici și sărbători, dimpreună cu tinerii seminariști, îmbrăcați în reverende negre, convertite în tunici și pantaloni la dungă, de s-ar fi tăiat libelulele dacă ar fi îndrăznit să se atingă de ținutele nostru, mergeam cu pași hotărâți, precum ai celor din școlile militare de demult, într-o ordine imposibil de imaginat pentru noi, spre biserica mare, ctitoria slăvită a celui între sfinți, Ștefan Vodă cel Mare al Moldovei.

Ne alăturam și noi, cu glasurile noastre neprihănite, soborului de diaconi și arhimandriți, pe care îi găseam plutind în norul de tămâie, îmbrăcați în straie bizantine, precum cele ale sfinților din frescele de demult. Așa încât, toți deopotrivă eram priviți și ascultați de sfinții și martirii zugrăviți pe bolțile și arcadele ce se arcuiau peste timpul care parcă stătea pe loc de atâta frumusețe dumnezeiască.

La Privegheri, care durau până târziu în noapte, precum și la Sfintele Liturghii, Părintele Arhidiacon Ioan Ivan, directorul Seminarului, savant în cele ale cuvântului, ne fascina cu meditații scurte și pe înțeles, iar predicile liturgice din duminici și sărbători erau marea noastră bucurie. Credeam, și așa era, că un alt profesor și predicator ca Ioan Ivan - Abraham,

călcâiul ciorapilor și, spre surprinderea mea, după o „înjurătură” nevinovată, cu parfum arghezian, l-a apucat un râs zdra-văn, cum nu-l mai văzusem până atunci așa copios râzând.

Vremile s-au vremuit, trecând peste noi. Catihetii de altădată s-au risipit în cele patru vânturi ale țării, iar Mitrofan al nostru, după un timp, la porunca mai-marilor cetății, a plecat și el, ca stareț la Mănăstirea Cetățuia de pe colinele Iașilor, și ca exarh al mănăstirilor moldave.

După ani și ani, ne-am reîntâlnit, de această dată la Mănăstirea Cernica, unde eram stareț, din mila lui Dumnezeu și îngăduința Sfântului Calinic; venise, trimis de Mitropolitul Teoctist, să cumpere mozaic pentru Catedrala mitropolitană. Ce seară memorabilă! Câte povestiri, cu evocări de demult! Cât umor! Câtă veselie la cele relatate cu pricepere de artist, de mucalit neîntrecut! Cred că ar fi fost un mare actor, dacă și-ar fi îndreptat pașii spre tainele teatrului românesc.

Dar nota care a predominat în făptura sa de călugăr, liturghisitor și om de administrație, a fost marea lui delicatețe și bunătate de suflet, rar întâlnite și din ce în ce mai puțin astăzi.

Este foarte bine atunci când un confrate, mai cuprins de nuanțele pe care trebuie să le coloreze timpul, în care au viețuit și conviețuit anumite zidiri, crestează pe răbojul vremii chipuri desprinse din neuitarea noastră de toate zilele.

BUNUL ȘI NEUITATUL NOSTRU PĂRINTE

† Timotei Prahoveanu
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor

Am petrecut la Mănăstirea Neamț cei mai frumoși ani ai tinereții mele. Acolo am descoperit un univers inefabil, o lume care nu este din *lumea* aceasta. Șederea mea la Seminarul și la Mănăstirea Neamț se asociază cu oameni pe care-i păstrez într-un loc special al inimii, cu priveliști frumoase, aș putea spune nemaîntâlnite sau rar întâlnite, cu slujbe ce păstrau tradiția bizantină și taina coborârii lui Dumnezeu printre oameni. Mănăstirea Neamț are, pe deasupra, și privilegiul de a-i face pe monahii ei contemporani cu voievozii și istoria sfântă a locurilor noastre.

Am întâlnit la Neamț persoane ce purtau pe chip și în suflet dragostea lui Dumnezeu revărsată într-o lume *strâmtă*, grăbită și autosuficientă. Unii au rămas pentru mine „icoane smerite ale Sfintei Ortodoxii”. Dintre aceștia, Dumnezeu a rânduit să-l întâlnesc, la începutul slujirii mele, pe Arhimandritul Mitrofan Băltuță. Îl știam din primii ani de seminar, dar descoperirea (revelația) pe care am avut-o s-a petrecut în anul 1990.

L-am considerat pe Părintele Mitrofan cel mai bun dintre călugării nemțeni pe care i-am cunoscut. Nu era ascet, dar iubea slujbele și Liturghia îndeosebi. Nu avea darul slujirii frumoase, dar spunea cuvinte izvorâte din inima lui bună. Nu avea pretenții academice, nu folosea aparate critice, dar impresiona printr-o bunăvoință rar întâlnită. N-a *strivit* pe nimeni cu funcția și autoritatea sa. Fiecare avea lângă el spațiu de afirmare și își găsea întotdeauna împlinirea.

S-a bucurat mult pentru colegii săi care au urcat în demnitatea episcopală și poate de aceea cei mai mulți dintre ei îl vizitau și se raportau la el ca la un Avraam ospitalier al zilelor noastre. Primitor de oaspeți, fratern și înțelegător, milostiv și iertător, Arhimandritul Mitrofan ieșea din tiparele obișnuitului. Oameni ca el se întâlnesc foarte rar. Personal, cred că a câștigat Împărăția prin bunătatea inimii. O virtute tot mai rar întâlnită printre noi! Căutând în anii din urmă prin arhiva Mănăstirii Neamț, i-am descoperit datele biografice, mai multe decât s-ar fi putut întâlni altundeva. De aceea doresc să le prezint, cu încredințarea că vom înțelege mai bine viața și faptele Părintelui Mitrofan.

S-a născut la 18 (20) iulie 1927 în satul Nicolae Bălcescu, comuna Flămânzi, din ținutul Botoșanilor. Părinții săi, Rozalia și Vasile, erau agricultori. La Sfântul Botez a primit numele de Mihai.

Pe când era încă un copil, a intrat în obștea Mănăstirii Neamț, unde a trecut prin multe ascultări monahale. A fost atras în perioada șederii la Neamț de tipografie, în care a lucrat mai mulți ani, ca ucenic la pricepuții monahi din vremea aceea.

În ziua de 18 februarie 1950, în timpul stăreției Arhimandritului Melchisedec Dumitriu, a fost tuns în monahism, având ca naș de călugărie pe Protosinghelul Nifon Corduneanu, schimbându-i-se numele din Mihai în Mitrofan (conform adresei Mitropoliei Moldovei nr. 1297/1949). În perioada următoare a urmat cursurile Seminarului Teologic de la Mănăstirea Neamț și apoi pe cele ale Institutului Teologic de Grad Universitar din București, absolvind în anul 1959. Mitropolitul Sebastian Rusan l-a hirotonit ierodiacon la 29 august 1954, cu prilejul hramului Mănăstirii Secu. Ierodiacon fiind, i s-a încredințat în același an stăreția Mănăstirii Bistrița – Neamț,

UN MONAH HARNIC ȘI UN SLUJITOR DEVOTAT

*†Emilian Lovișteanul,
Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Râmnicului*

Este cunoscut faptul că ținutul Botoșanilor a dat țării noastre multe personalități de prim rang ale culturii universale (Nicolae Iorga, George Enescu, Mihai Eminescu ș.a.), dar și mulți cuvioși părinți pentru Biserica Mântuitorului Iisus Hristos: Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț, Arhimandritul Cleopa Ilie, Ieroschimonahul Paisie Olarul, Părintele Dionisie Ignat de la Colciu ș.a.

Între aceste numeroase și valoroase daruri ale neamului românesc din Botoșani se numără și Părintele Arhimandrit Mitrofan Băltuță, născut în satul Nicolae Bălcescu din comuna Flămânzi, la 18 iulie, anul 1927.

Ziua sa de naștere, a pruncului botezat cu numele Mihail, coincidea cu sărbătoarea Sfântului Mucenic Emilian de la Durostorum, martir al Bisericii strămoșești, iar viața lui a stat sub semnul slujirii monahale, începută în istorica Mănăstire a Neamțului în anul 1949, an în care Biserica și neamul românesc începuseră perioada de răstignire din partea regimului comunist - ateu.

Așadar, viețuirea monahală și ascultările încredințate de Biserică Părintelui Mitrofan s-au desfășurat în momente de dictatură, de interdicții religioase și hotărâri distructive la adresa monahismului românesc, dacă este să ne gândim numai la Decretul 410/1959, prin care multe mănăstiri au fost închise și foarte mulți monahi și monahii au fost obligați să părăsească vetrele călugărești.

de întărire în credință, nădejde și dragoste. În anii de început ai vieții mele la Mănăstirea Neamț, am avut parte de asemenea întâlniri și bucurii duhovnicești. Mai mult decât atât, Părintele, împreună cu Preasfințitul Părinte Calinic, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, pe atunci Episcop-Vicar ales, au săvârșit tunderea mea în monahism în seara zilei de 15 februarie, anul 1991, în Biserica „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” a Mănăstirii Neamț, pe când era stareț Arhimandrit Irineu Chiorbeja. În acea seară, dimpreună cu părinții Ghenadie și Daniel, am primit mantia călugărească, înconjuțați fiind de părinții spirituali și obștea mănăstirii. Așa s-a adâncit legătura mea duhovnicească cu vrednicul de pomenire Arhimandritul Mitrofan.

Era om harnic, care mergea de la o mănăstire la alta pentru a ajuta la rezolvarea problemelor ce țineau de sectorul exarhat, purtând de grijă îndeosebi Mănăstirii Cetățuia, pe care a păstorit-o timp de douăzeci și șapte de ani, până la plecarea sa din lumea aceasta.

În contextul istoric în care mai multe mănăstiri din Iași au fost închise și transformate în biserici parohiale (Golia, Galata, Sfinții Trei Ierarhi, Frumoasa, Sfinții Atanasie și Chiril - Copou), fie după reforma domnitorului Alexandru Ioan Cuza, fie din pricina regimului comunist, Cetățuia a rămas vatră monahală activă și datorită Starețului Mitrofan Băltuță.

Pomenirea lui rămâne vie în conștiința monahismului moldav și în memoria generațiilor de monahi care l-au cunoscut și prețuit ca pe un Părinte și om al lui Dumnezeu.